

УДК: 159.9(477)

Мілорадова Н. Э., кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки факультету з підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та кримінальної міліції у справах дітей ХНУВС (м. Харків)
Попова Г. В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами НТУ «ХП» (м. Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДЕБРИФІНГУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МАК (МЕТАФОРІЧНИХ АСОЦІАТИВНИХ КАРТ) З ПРЕДСТАВНИКАМИ СИЛОВИХ СТРУКТУР ПІСЛЯ КРИЗИСНОЇ СИТУАЦІЇ

В статті проаналізовано основні підходи щодо розуміння змісту поняття «метафоричні асоціативні карти», «кризова інтервенція», «психологічний дебрифінг», «екстрена психологічна допомога»; розглянуто місце та значення групової роботи у подолання наслідків психотравмуючих подій та підкреслено необхідність комплексного підходу щодо надання екстреної психологічної допомоги представникам силових структур, що знаходяться в стані гострого стресового розладу.

Автором акцентовано увагу на особливостях вирішення завдань кожної фази психологічного дебрифінгу із застосуванням різних колод метафоричних асоціативних карт видавництва «ОН-Verlag»: (Moritz Egetmeyer, Німеччина) як основного набору: «ОН-карти», COPE, Persona, Personita, так і ресурсних (МІФІ, 1001, SHEN HUA, МОРЕНО, Habitat, Ecco, Claro).

Ключові слова: психологічний дебрифінг, кризисна інтервенція, метафоричні асоціативні карти, психотравмуюча подія, представники силових структур.

В статті проаналізовані основні підходи к пониманию содержания понятия «метафорические ассоциативные карты», «кризисная интервенция», «психологический дебрифинг», «экстренная психологическая помощь»; рассмотрено место и значение групповой работы в преодолении последствий психотравмирующих событий и подчеркнута необходимость комплексного подхода к оказанию экстренной психологической помощи представителям силовых структур, которые находятся в состоянии острого стрессового расстройства.

Автором акцентировано внимание на особенностях решения задач каждой фазы психологического дебрифинга с применением различных колод метафорических ассоциативных карт издательства «ОН-Verlag»: (Moritz Egetmeyer, Германия) как основного набора: «ОН-карты», COPE, Persona, Personita, так и ресурсных (Мифы, 1001, SHEN HUA, МОРЕНО, Habitat, Ecco, Claro и др.).

Ключевые слова: психологический дебрифинг, кризисная интервенция, метафорические ассоциативные карты, психотравмирующие событие, представители силовых структур.

Протягом останніх десятиріч був створений новий унікальний інструмент роботи – «Метафоричні асоціативні карти», що застосовується психологами, психотерапевтами, бізнес-тренерами, коучами, як в особистих цілях (самопізнання, саморозвиток, поліпшення взаємин з оточуючими) так для роботи з клієнтами. Метод був створений в Німеччині і розвивався в Ізраїлі, Росії, Україні протягом останніх тридцяти років. Перші карти з'явилися в Німеччині в 1985 році. Їх творцями були Елі Раман та Моріц Егетмейер. На теперішній час вже існує більше сімнадцяти колод метафоричних асоціативних карт.

Асоціативні метафоричні карти - це картинки, розміром з гральні карти, без закріплених стійких значень і інтерпретацій. На деяких картах зображені пейзажі, на деяких ситуації з життя, є карти із зображенням людей, казкових персонажів, а

є карти з абстрактними малюнками. Метафоричні карти застосовуються для пошуків вирішення актуальних проблем, для створення відповідної обстановки для справжнього, глибокого міжособистісного контакту. Карти інтернаціональні, тому сприймаються представниками багатьох культур, підходять для роботи з клієнтами різного віку. Вони також можуть використовуватися для проведення як групової так і індивідуальної роботи; для вирішення проблем сімейних відносин, розв'язання внутрішніх конфліктів, роботи з втратою, травмою та наслідками психотравми. Крім того, застосування карт сприяє розширенню знань про себе та навколишній світ; розвитку уяви та креативності; знаходженню рівноваги між тілом, душею та розумом; проживанню критичних ситуацій та знаходженню стратегій виходу з них; сприяють

усвідомленню свого особистісного міста та шляху у житті та інше.

Використання цього інструменту надає можливість працювати відразу з емоційною, ментальною та тілесною сферою клієнта. Робота з метафоричними картами створюють безпечну обстановку, яка сприяє обміну думками, вільному від оціночних суджень.

У попередніх статтях [2,3,4], нами було описано деякі підходи роботи з метафоричними асоціативними картами в межах індивідуального консультування. Але, на наш погляд, доцільним було б застосування цього інструментарію для проведення групової роботи.

Групова робота (психотерапія) розглядається як один з дійових методів надання психологічної допомоги особам, які перенесли психотравмуючий стрес. При наданні психологічної допомоги людям, які перебували в екстремальній ситуації (наприклад, катастрофи різного рівню, участь у бойових діях, втрати внаслідок різних подій та ін.) ми вважаємо доцільним застосовувати таку техніку кризової інтервенції як психологічний де брифінг [1].

Дебрифінг - це форма психологічної кризової інтервенції, яка застосовується безпосередньо після надзвичайно ситуації. Дебрифінг відноситься до засобів екстреної психологічної допомоги.

Екстрена психологічна допомога - це система короткострокових заходів, спрямована на надання допомоги одній людині, групі людей або великій кількості постраждалих після надзвичайної події, в цілях регуляції актуального психологічного, психофізіологічного стану та негативних емоційних переживань, пов'язаних з надзвичайною подією, за допомогою професійних методів, які відповідають вимогам ситуації.

Екстрена психологічна допомога надається людям, що знаходяться в стані гострого стресового розладу (ГСР). Це стан характеризується емоційною та когнітивною дезорганізацією. Мета і завдання екстреної психологічної допомоги включають профілактику гострих панічних реакцій, психогенних нервово-психічних порушень; підвищення адаптаційних можливостей індивіда; психотерапію виникаючих порогових нервово-психічних порушень; підтримку психічного і психофізіологічного самопочуття і роботу з виникаючими в

наслідок кризової ситуації негативними емоційними переживаннями (наприклад, страх, почуття провини, гнів, безпорадність і т.д.) [5,6].

Екстрена психологічна допомога повинна ґрунтуватися на принципі інтервенції в поверхневі шари свідомості, тобто на роботі з симптоматикою, а не з синдромами. Досягнення цієї мети сприяє значному зниженню ймовірності виникнення різних відстрочених наслідків у потерпілих (психосоматичних проблем, посттравматичних стресових розладів і ін.)

Психологічну допомогу в кризовій ситуації об'єднує термін інтервенція, *кризова інтервенція*. Інтервенція означає втручання. Кризова інтервенція – це швидка психологічна допомога особам, які знаходяться у стані кризи.

Для проведення процедури психологічного дебрифінгу за допомогою МАК ми вважаємо доцільним використовувати послідовно та комплексно різні колоди карт як базових колод («ОН-карти»), СОРЕ (Подолання), Persona (Персона), так і ресурсних (САГА, МІФІ, 1001 і SHEN HUA, МОРЕНО, Habitat (Середа проживання), ЕССО (Екко), Claro (Кларо) з урахуванням цілей та завдань фаз дебрифінгу.

Як підкреслює ізраїльський психолог, доктор Офра Аялон, робота з наслідками психотравмуючих подій за допомогою МАК, передбачає досягнення наступних цілей:

Захищати: допомога клієнтам розвивати як почуття впевненості в особистій безпеці та недоторканності, так і віру у власні сили.

Налагоджувати зв'язки: Допомогати у формуванні навичок відкрито спілкуватися (будь-то один з одним, з керівником групи, з сім'єю або з друзями) з метою надання взаємної підтримки.

Підтверджувати: Скористатися можливістю роботи з картами для того, щоб підтвердити кожному учаснику, що його реакції, хвилювання, страхи, способи подолання кризи і плани на майбутнє є нормальними і заслуговують на увагу.

Існує декілька основних завдань при роботі з психотравмуючими подіями та їх наслідками.

Перше – це стабілізація та зменшення можливих симптомів.

Друге – витягування на поверхню травматичного досвіду тобто опрацювання картинки кризисної ситуації.

Третє – інтеграція особистості. Травматична подія обриває послідовність дій, вчинків та почуттів на всіх рівнях життя. Необхідна допомога у з'єднанні можливих ресурсів людини для повернення його на особистісний шлях.

Четверте – дослідження існуючих особистісних ресурсів та надання інформації щодо застосування інших стратегій подолання та вирішення проблем. За допомогою карт на цьому етапі, ми можемо отримати або створити потрібні і корисні для цього установки.

Останнім *п'ятим* завданням можна вважати моделювання майбутнього шляху на базі прийняття того, що сталося та застосування проаналізованих стратегій поведінки.

При вирішенні перших трьох завдань, основний акцент здійснюється на використанні карт колоди «Подолання», «О-карт»; для останніх, спільно з переліченими колодами, доцільно застосовувати ресурсні та ті, що сприяють роздумам та розповіді. Знаходження ресурсів (наприклад, за допомогою карт з колоди «Морена», «Сага», «Міфи», «О-карти») для реалізації нових коопінг-стратегій (колода «Подолання»), для ресурсної метафори наприклад (ЕККО, Кларо)

Крім того, етика терапії наказує: перш ніж безпосередньо підійти до больової точки й аналізувати її, слід якийсь час попрацювати над створенням атмосфери взаємної довіри, визначити рівень самооцінки клієнта і його комунікативні ресурси, створити плацдарм для подальшого просування в напрямку подолання травми. На цьому етапі позитивний ефект дають карти із колод, що сприяють розповіді та формуванню позитивного настрою: «Сага», «Міфи», «Морена», «1001 ніч», «Тагі».

Для здійснення метафоричних інтервенцій, які в подальшому допоможуть знайти шляхи та ресурси для подолання проблем в межах проведення дебрифінгу ми будемо дотримуватись основних його фаз. Але вирішувати завдання кожної фази нам допоможуть колоди МАК.

Частина I. Опрацювання основних почуттів учасників і **вимір інтенсивності стресу.**

1. Вступна фаза.

Перш ніж починати роботу, учасники групи повинні познайомитися один з одним. Представлення ведучого, роз'яснення цілей, завдань і правил, зняття тривоги у учасників з приводу «незвичайності» процедури. Все це стандартні процедури. Ведучим оголошується мета та завдання, приймаються правила, які можна записати на ватмані.

Знайомство з учасниками, розгляд їх побажань та побоювань проводиться вже із використанням МАК.

Вправа 1. Я прийшов.

Працюємо з колодами Персона та Екко. На столі розкладаємо карти з колоди Персона обличчями в гору. Кожен учасник обирає для себе портрет, який є найбільш інформативним для особистісного представлення.

Подумки ставимо собі питання: «Чого я прийшов?» Наступний крок – обираємо карту з колоди Екко (в закритий спосіб – картинкою донизу).

Кожен учасник обирає карти та сідає на своє місце. Надається хвилина на роздуми та осмислення карт. Потім кожен учасник по колу представляє себе за схемою:

1. Кто я. Карта-портрет.

2. Навіщо я тут і чого чекаю (Карта Екко).

Ведучий аналізує очікування і фіксує їх на ватмані.

Учасники можуть висловлювати побажання, побоювання, сподівання. Все це обговорюється та аналізується.

2. Фаза фактів. (Формально-логічний етап)

В межах наступної фази необхідно проаналізувати факти, пов'язані з участю у бойових діях. На цьому етапі буде доцільним комбінування розповіді учасників з роботою з МАК. Ми можемо зіткнутися з тим, що учасникам буде досить важко зразу проговорити та описати все що з ними трапилось, тобто процес розпакування проблеми може бути блокований захисними механізмами. Тому ми пропонуємо такий варіант вирішення завдань цієї фази:

1. Ведучий допомагає, пропонує відповіді на питання, які заздалегідь вже написані на ватмані, наприклад такі:

Яв ви вважаєте, що трапилось ?

Як ви пов'язані з подією (або з жертвою)?

Де ви були, коли подія трапилася?

Що ви робили, коли подія трапилась?

Що ви бачили? Чули?

Функція цих питань - збір інформації. Учасники групи згадують і повідомляють про свої рішення, дії, події і поведінку.

2. Робота безпосередньо з колодою «Подолання».

Вправа 2. Хронологія подій.

Кожному з учасників групи пропонується викласти факти, пов'язані з участю у бойових діях за допомогою карт колоди Подолання. Ведучий розкладає карти на столі перед учасниками відкритими картинками.

Інструкція. Кожен учасник групи повинен взяти від 3 до 5 карт, за допомогою яких він зможе розповісти про події, учасником чи свідком яких він був.

Наступний крок. Кожен учасник, обравши карти, викладає їх перед собою у хронологічній послідовності, або обирає свою послідовність (наприклад, в залежності від особистої значущості факту) та розповідає про факти та події.

Це сприяє повноті відновлення картини і хронології травмуючої події.

3. Ведучий фіксує основні факти на ватмані, значну роль приділяє фактам, спільним для більшості учасників.

4. Потім кожен з учасників обирає карту, яка символізує для нього найтравматичну подію. Всі члени групи викладають свої карти в центрі стола, відображаючи таким чином сутність події, учасниками якої вони були. Це надає їм можливість усвідомити, що кожен з них не наодинці зіткнувся з кризисною ситуацією, навколо є люди, які бачили, відчували, чули теж саме. І це є реальність. Яку необхідно не тільки усвідомити, а й прийняти, переробити її наслідки та знайти шляхи у майбутнє.

Ведучий підведе підсумок та веде за собою групу у наступну фазу.

3. Фаза думок.(Когнітивний етап)

Ми вже казали, що ця фаза тісно пов'язана як з попередньою так і з наступною. Попередня групова робота сприяє, або можна сказати, провокує аналітико-синтетичні процеси. Робота з картами підштовхує виникнення у учасників асоціацій та пов'язаних з ними думок. На цьому етапі кожен буде інтерпретувати, зіставляти, розуміти, проникати в сутність, вчитися бачити інший зміст події, або розглядати подію під іншим кутом. Для

цього нам знадобляться карти колоди ОН. Фокусується увага на процесах ухвалення рішень та мисленні на момент психотравмуючої події. Досягнення мети на цьому етапі потребує таких кроків:

1. Ведучий допомагає учасникам, демонструючи заздалегідь написані на ватмані питання, наприклад такі:

Що перше вам спало на думку, коли почали стріляти?

Коли ви повернулися на місце події?

Які були ваші враження про те, що відбувалося навколо вас, коли події тільки почали розвиватися?

Що Ви робили, коли почався обстріл?

Чому Ви вирішили робити саме це?

Що ви чули, бачили, відчували в момент бомбардування?

Кожен учасник дивлячись на ватман намагається згадати свої думки під час важкої ситуації.

2. Наступний крок. Ведучий об'єднує учасників в 2 групи і пропонує вправу із застосуванням карт колоди ОН.

Вправа 3. Поділись думками.

Вправа складається з двох етапів.

Перший. Групова робота. Учасники одної групи отримують карти-картинки. Учасники другої групи отримують карти-слова. Карти обираються в закритий спосіб.

Учасники з двох груп повинні об'єднати карту-слово з картою-картинкою та, проаналізувати пару карт, зв'язавши їх однією назвою, висловом. Таких варіантів повинно бути не менше 3. Процес обрання назви передбачає можливість домовлення в парі. Потім кожен учасник для себе обирає найбільш значущу пару і по черзі розказує чому саме ці карти він аналізує і розповідає присутнім.

Другий етап. Індивідуальна робота. Кожен з учасників обирає собі карти-картинки та карти-слова в закритий спосіб. Зіставляє та аналізує їх; розповідає як ці карти пов'язані з їх травмуючими думками та спогадами.

Рефлексія. Ведучий фіксує основні думки учасників та акцентує увагу на тому, що, немає «поганих» думок, а є особистісні, вони різні і мають право на існування. Їх розпаковування та візуалізація за допомогою карт ОН знижує руйнівний ефект від пережитого.

4. Фаза реагування. (Емоційно-чуттєвий етап)

Для вирішення завдань цього етапу ми будемо використовувати метафору портретів карт Персона та Персоніта. Предметом обговорення є почуття людини. Доволі часто про глибину та силу почуттів важко говорити. А ще важче детально описати біль, горе, радість, страх, злість. Тому ми пропонуємо для визначення особливостей реагування та емоційної переробки учасниками кризової ситуації використати принцип лінійної розкладки. Лінійні розкладки спрямовані на виявлення актуальної інформації про внутрішні процеси особистості: про розвиток станів (Я до події, Я в час, Я після - ...). Характерною особливістю лінійних розкладок є дослідження змін, порівняння сприйманих клієнтом характеристик. Результатом такої розкладки є виявлення «пускових» механізмів негативних переживань, характеристика динаміки переживань клієнта, усвідомлення клієнтом своєї ролі у виникненні власних станів.

Вправа 4. Я відчуваю.

1. Перший крок. Ведучий розкладає на двох столах карти-портрети (відкритий спосіб) та пропонує учасникам обрати по три карти, а саме: (Я до події, Я під час події, Я після події). Кожен учасник може обрати, аналізуючи карти обох колод (Персона, Персоніта)

2. Після обрання карт, кожен учасник, по черзі, розповідає про себе з позиції розкладки, починаючи таким чином: «Я обрав цей портрет, який характеризує мене до події, тому, що.....» Характеристику пережитих емоцій та переживань повинно висловити двома-трьома реченнями на кожну карту-портрет.

3. Після того, як кожен висловиться, ведучий фіксує найсильніші емоційні прояви кожного на аркуші ватману, складаючи таким чином банк пережитих емоцій. Ведучий підкреслює «нормальність» емоційних реакцій на психотравмуючу подію (сльози, злість, страх, підхоплення зі стільця, підвищення чи пониження голосу та інш.) І зосереджується на тому що бентежить кожного учасника найбільше. Вербалізація та візуалізація емоційного відреагування учасників знижує їх внутрішню напруженість через усвідомлення спільності, схожості та природності реакцій на кризові події.

Частина 2. Обговорення симптомів і забезпечення почуття спокою і підтримки.

5. Фаза симптомів. (Етап психосоматичного відреагування)

Іноді буває важко виділити окремо цю фазу, але деякі реакції учасників потребують детальнішого обговорення. У вирішенні завдань цього етапу нам допоможуть: по-перше карти Подолання та ресурсні колоди (Міфи, Морено, Сага); по-друге, аркуші ватману з переліком, зафіксованих ведучим, найважливіших фактів, думок та переживань.

Вправа 5. Місце болю.

1. Ведучий зосереджує увагу групи на тому, що нам необхідно зрозуміти як наше тіло реагує на кризову ситуацію, що ми відчуваємо на фізичному рівні, в чому проявляється наше відреагування на стресову подію.

Для цього кожному учаснику групи роздається лист А-4 з контуром тіла людини. На столі розложені карти колоди Подолання (відкритий спосіб). Кожен учасник обирає карту з колоди, що символізує найважчий особистий біль як наслідок участі в екстремальній ситуації.

2. Кожен учасник кладе карту-символ болі на місце локалізації болі на контурі людини перед собою. Потім бере карту-символ болі і виходить до ведучого. Ведучий пропонує учаснику розповісти про цей симптом та відмітити красним маркером його місце на контурі тіла людини, який нарисований на великому аркуші ватману. Кожен учасник розповідає чому біль локалізується саме в цьому місці. Потім учасник повертається на місце і кладе карту-біль на контур тіла-перед собою.

3. Ведучий закриває коло та ми бачимо на великому аркуші так званий «збірний образ травми», який необхідно рубцювати. *Травма була – рана дуже болить – потім буде шрам, але шрам болить значно менше ніж відкрита рана.*

4. Після детального обговорення симптомів та місця болі необхідно переходити до процесу «зцілення». Для цього обираємо карти з ресурсних колод (Міфи, Морено, Сага). Кожен учасник обирає дві карти: одну у відкритий спосіб, іншу у закритий спосіб з ресурсної колоди. Та кладе поруч з картою біль, чи на карту-біль. Аналізуємо що трапилось, або що змінилось у сприйнятті ситуації. Окремо розглядаємо вплив карти-допомоги обраної у відкритий та закритий спосіб. Аналізуємо.

5. Наступний крок це вже перехід до завершального етапу дебрифінгу, на якому ми розглядаємо можливі стратегії подолання наслідків кризисної ситуації та плануємо майбутнє життя, життя після кризисної події.

6. Завершальна фаза. Фаза реадптації.

Ведучий інформує учасників про основні можливі прояви посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та надає інформацію стосовно існуючих шляхів протистояння ПТСР. Для розгляду копінг-стратегій використовуються карти колоди Подолання.

1. Ведучий розповідає що існує шість основних стратегій, оволодіння якими допомагає людині протистояти кризовим ситуаціям.

Ці внутрішні стратегії подолання та зцілення символічно представлені в комплекті COPE шістьма картами із зображеннями на них руками. Кожна «рука» символізує певну життєву стратегію подолання криз.

Почуття. Серце - це шкатулка наших почуттів: любові і ненависті, мужності і боягузтва, радості і печалі, ревності і співчуття, і так далі. Цей спосіб подолання криз вимагає від нас, перш за все вміння розпізнавати різні почуття і називати їх своїми власними іменами. Потім вже слід спробувати виражати ці почуття найбільш підходящими для кожної людини способами: за допомогою слів - будь то усній бесіді, або письмово: в оповіданні або в листі; або без використання мови - в танці, в малюнку, в ліпленні, в музиці або пантомімі.

Розум. Спосіб подолання криз, який використовує наші ментальні здібності, вміння логічно мислити, оцінювати ситуацію, планувати, аналізувати проблеми і вирішувати їх.

Діяльність. Спосіб подолання криз, який звертається до діяльності нашого фізичного тіла. Цей спосіб звертається до таких здібностям нашого фізичного тіла, як сприйняття сигналів навколишнього світу за допомогою відповідних рецепторів і органів чуття: слуху, зору, нюху, дотику, смаку. Відчуття болю і задоволення, внутрішньої напруги або розслаблення. Цей спосіб включає в себе фізичні заняття різного роду: виконання фізичних вправ, спорт, роботу, що вимагає фізичних зусиль, прогулянки на природі.

Суспільство. Цей спосіб подолання криз використовує нашу здатність до спілкування. Ми можемо звертатися за підтримкою до сім'ї, до друзів, до професійних психологів або самі надавати допомогу іншим постраждалим, йти з головою в громадську роботу, звалювати на себе відповідальність по управлінню будь-яким бізнесом.

Гра уяви. Цей спосіб подолання криз звертається до наших творчих здібностей. Завдяки уяві ми можемо мріяти, розвивати інтуїцію і психологічну гнучкість, постійно трансформуватися, шукати рішення в світі гри і фантазії. Використовуючи уяву, ми можемо з легкістю змінювати майбутнє і минуле.

Віра. Цей спосіб подолання кризи базується на вмінні вірити - будь то віра в Бога, в людей, в чудо або в себе самого. Коли нам не під силу, ми можемо з надією і довірою простягнути руки до небес і помолитися про допомогу.

2. Робота з колодою Habitat (Середа проживання).

Вправа 6. Моє майбутнє.

Ведучий пропонує учасникам проаналізувавши стратегії подолання кризи замислитись над питанням:

Що я візьму з собою у майбутнє?

Що я не візьму з собою у майбутнє?

З чим я прийду в нього?

Яким я бачу своє майбутнє?

Чого я хочу у майбутньому?

Відповісти на ці питання нам допоможуть карти колоди Habitat (Середа проживання). Ведучий пропонує взяти (в закритий спосіб) по дві карти з колоди. Після осмислення карт та знаходження в образах відповідей на запитання, ведучі пропонує по черзі прокоментувати отримані карти та спробувати перенести результати метафоричної роботи в життя.

3. Вправа 7. «Символ підтримки»

Завершальним кроком буде творча робота з картами Кларо. Створення «Якоря підтримки».

Ведучий роздає учасникам по одній карті з колоди Кларо та пропонує намалювати карту-символ-підтримку. Те що може нас підтримати в житті. Цю карту учасники забирають з собою.

Завершення процедури дебрифінгу теж вимагає визначення напрямів подальшої допомоги та уточнення про необхідність додаткових зустрічей групового або індивідуального характеру.

Література

1. Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях / И.Г. Малкина-Пых – М.: Изд-во Эксмо. – 2005. – 960 с.
2. Милорадова Н.Э., Попова Г.В. Психологические механизмы применения метафорических ассоциативных карт в индивидуальном консультировании. / Н.Э. Милорадова, Г.В. Попова // Проблемы сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 36 статей: – Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип.42. – Ч.5. – С. 207-217.
3. Милорадова Н.Е. Метафоричні асоціативні карти як інструмент психокорекції та психопрофілактики посттравматичних стресових розладів / Н.Е. Милорадова // Вісник Національного університету оборони України: збірник наукових праць. — Київ: НУОУ, 2012. – Вип.4 (29). – С. 207–211.
4. Попова Г.В., Милорадова Н.Э. Стратегии исследования проблем клиента при помощи метафорических ассоциативных карт / Г.В. Попова, Н.Э. Милорадова // Журнал «Практична психологія і соціальна робота». – Київ, 2014. - № 7 (184). – С. 13-17.
5. Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И Психологическая помощь в кризисных ситуациях / В.Г. Ромек, В.А. Конторович, Е.И. Крукович – СПб.: Речь. – 2004. – 256 с.
6. Тімченко О.В. Синдром посттравматичних стресових порушень: концептуалізація, діагностика, корекція та прогнозування: Монографія. / О.В. Тімченко. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр.. справ. – 2000. – 268 с.

Miloradova N., Ph.D, associate professor

Popova G., Ph.D, associate professor

THE FEATURES OF THE PSYCHOLOGICAL DEBRIEFING WITH THE APPLIANCE OF THE METAPHORIC ASSOCIATIVE CARDS

The author analyzed the main approaches towards the understanding of the following categories: metaphoric associative cards, critical intervention, psychological debriefing, the urgent psychological aid. Also, the author considered the meaning of the group work (psychotherapy) for the process of overcoming the consequences of the psycho-traumatic events. The author underlined the necessity of appliance of the comprehensive approach in the process of the psychological aid for the law enforcement officers which are under stress.

The author points out at the specific features of the every stage of the psychological debriefing with the different metaphoric associative cards appliance: «OH-cards», COPE, Persona, Personita as well as Mythos, 1001, SHEN HUA, MORENA, Habitat, Ecco, Claro.

The author considered the set of exercises on every stage; analyzed the main directions of the psychological influence on members during the psychological debriefing within every stage.

Key words: psychological debriefing, critical intervention, metaphoric associative cards, psycho-traumatic event, law enforcement officers.